

УДК 330.322

JEL classification: G11, G31, H54

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ: ДОСВІД ОАЕ

АЛЬРАШДІ Абдулла

аспірант кафедри фінансів,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
E-mail: aalrashedi@scns.ae

ФИНАНСОВЫЙ МЕХАНИЗМ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ: ОПЫТ ОАЭ

АЛЬРАШДІ Абдулла

аспірант кафедри фінансов,
Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко
E-mail: aalrashedi@scns.ae

FINANCIAL MECHANISM TO ATTRACT INVESTMENTS: EXPERIENCE OF THE UAE

ALRASHDI Abdullah

PhD Student of Department of Finance
Taras Shevchenko National University of Kyiv
E-mail: aalrashedi@scns.ae

Анотація. Розглянуто державну політику залучення інвестицій в економіку ОАЕ. Виявлено сфери, які є пріоритетними для поживлення інвестиційної активності. Проаналізовано бюджетно-податкові важелі залучення інвестицій з метою забезпечення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку.

Ключові слова: інвестиції, інновації, бюджетні важелі, податкові важелі, фінансовий механізм.

Аннотация. Рассмотрена государственная политика привлечения инвестиций в экономику ОАЭ. Выявлены сферы, которые являются приоритетными для оживления инвестиционной активности. Проанализированы бюджетно-налоговые рычаги привлечения инвестиций с целью обеспечения инновационно-инвестиционной модели развития.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, бюджетные рычаги, налоговые рычаги, финансовый механизм.

Abstract. The state policy to attract investments into the economy of the UAE is considered. Areas identified as priorities for the revitalization of investment activity are revealed. The budget-tax levers to attract investments in order to provide the innovation-investment model of development are analyzed.

Key words: investments, innovations, budget levers, tax levers, financial mechanism.

АЛЬРАШДІ Абдулла

аспірант кафедри фінансів,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Вступ

В умовах посилення конкурентної боротьби у світовій економіці виникає необхідність дослідження механізмів залучення інвестицій. Ефективне залучення інвестицій передбачає не лише надходження фінансових ресурсів до країни, а й передачу нових технологій та інновацій, досягнення високих стандартів якості бізнесу, оновлення та модернізацію виробничої бази.

Огляд літератури

Фінансовий механізм стимулювання залучення інвестицій до країни було досліджено такими іноземними фахівцями як Д. Лім, Г. Макдугал, Дж. Маркунсес, П. Річмен. Серед вчених не існує єдиного погляду щодо впливу фінансових важелів на залучення ПІІ до країни. Вчений Д. Лім дійшов висновку, що податкові пільги мають від'ємний кореляційний зв'язок з надходженням ПІІ [1]. А Дж. Маркунсес дійшов висновку, що мінімізація податків є мотивуючим фактором для залучення іноземних інвестицій [2].

Американські вчені П. Річмен і Г. Макдугал провели дослідження наслідків оподаткування іноземних інвестицій.

Податок, який стягується з доходів за принципом джерела походження, відлякує іноземних інвесторів, тому, на їхню думку, економіка країни не зацікавлена у стягненні з залученого іноземного капіталу податку за принципом джерела походження [3,4].

Мета та завдання статті

Метою статті є аналіз сприятливості інвестиційного клімату заходів, здійснених урядом ОАЕ для залучення інвестицій. Для досягнення поставленої мети дослідження визначено такі завдання:

- розглянути державну політику залучення інвестицій в економіку ОАЕ;
- виявити сфери, які є пріоритетними для поживлення інвестиційної активності;
- проаналізувати бюджетно-податкові важелі залучення інвестицій з метою забезпечення інноваційно-інвестиційної моделі розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Фінансовий механізм визначається змістом та здатністю «працювати», а його компонентами слугують моделі, процедури, правила, нормативні та політичні складові. Він містить в собі податковий та бюджетний механізми. Своєю чергою, бюджетний механізм забезпечує реалізацію бюджетної політики у процесі мобілізації і використання бюджетних коштів, а податковий – визначає та законодавчо встановлює форми мобілізації ресурсів за допомогою податків, зборів та інших податкових платежів.

Розглядаючи в контексті залучення інвестицій, податковий та бюджетний механізми спрямовані на створення конкурентних податкових умов для залучення інвестицій та забезпечення економічно обґрунтованої частки бюджетних видатків на стимулювання інвестування в країну.

Держава забезпечує залучення інвестицій у пріоритетні галузі економіки шляхом встановлення податкових ставок і пільг, що регулюються податковим законодавством. Світовий досвід переконує, що найбільш ефективним методом стимулювання потоків іноземного капіталу є тимчасове звільнення від податку, надання податкового кредиту на пільгових умовах, надання банками на пільгових умовах кредитів. Податкові заходи залучення інвестицій достатньо суперечливі, оскільки не є універсальними для кожної країни. Тому система оподаткування повинна бути якомога сприятливою для іноземного інвестора, тобто конкурентоспроможною порівняно з іншими країнами.

Податкові важелі залучення інвестицій в ОАЕ включають сприятливі податкові умови та податкові преференції. Доцільно зазначити щодо вигідного режиму оподаткування, який полягає у податкових преференціях. За даними звіту Doing Business, ОАЕ знаходяться серед світових лідерів за тривалістю обробки податкових платежів - на оплату податків бізнес витрачає лише 12 годин, а ставка податкових внесків становить 15,9%. Протягом останніх років ОАЕ займають перше місце у цьому рейтингу.

Варто відзначити, що саме особливості оподаткування перетворили ОАЕ за порівняно короткий термін в найбільший міжнародний фінансовий та діловий центр. Особливості податкового клімату стали головним стимулом для залучення в місцеву економіку значних інвестиційних потоків з-за кордону в різні напрямки бізнесу.

В ОАЕ вигідний режим оподаткування передбачає наступні преференції:

- відсутність податку на прибуток та на приріст капіталу (виняток становлять зарубіжні нафтові компанії та іноземні банки); відсутність податку на доходи фізичних осіб; повне звільнення від податків на роялті та на відсотки; податки на дивіденди стягуються тільки на території держав, де був отриманий цей дохід;
- не стягуються податки на експорт та імпорт товарів, якщо діяльність ведеться через вільні економічні зони;
- не застосовується оподаткування шляхом відрахувань із заробітної плати.

Разом з тим, ОАЕ наразі активно реформують свою податкову систему. Зокрема, запроваджується акцизний податок. Оподаткування направлене передусім на «шкідливі» товари. Перелік підакцизних товарів, серед яких тютюнові вироби, а також газовані та енергетичні напої. При цьому максимальна ставка податку складає 200%. Експорт підакцизними товарами від оподаткування звільняється.

В ОАЕ також заплановано запровадження ПДВ з 1 січня 2018 року. ПДВ в ОАЕ справлятиметься за найнижчою ставкою у світі – 5%. Для платників передбачено обов'язкову (при досягненні за 12 місяців визначеного обсягу поставок) та добровільну реєстрацію. Пільгове оподаткування передбачено для постачання нафти і газу, освітньої діяльності, експорту, міжнародних перевезень та деяких інших операцій. Процес підготовки до впровадження ПДВ розпочато: вже прийнято процедурний документ, що визначає вимоги до організації податкового обліку, а також порядок взаємодії платників податків

та контролюючих органів. Слід зазначити, що внесення облікових записів допускається і англійською мовою [5].

У світовій практиці традиційно застосовуються наступні бюджетні важелі підтримки суб'єктів господарської діяльності: бюджетні кредити, бюджетні інвестиції, державні гарантії.

Бюджетні кредити є фінансовою допомогою підприємствам у разі негативного фінансового стану та передбачають відносно невисоку ставку відсотку порівняно з банківськими кредитами. Однією з форм державного фінансування інвестиційних проектів є державний інвестиційний кредит, обсяги та напрями якого визначаються державою. Різновид бюджетного кредитування – пільгове кредитування пріоритетних інвестиційних проектів з відшкодуванням державою комерційним банкам різниці між звичайною та пільговою ставками банківського процента.

Бюджетні інвестиції – це виділення коштів на розвиток виробництва у вигляді капітальних вкладень, що спрямовуються у стратегічно важливі та пріоритетні для країни галузі економіки й інвестиційні проекти. Бюджетне інвестування окремих державних програм і проектів спрямовується на фінансування пріоритетних галузей економіки, наукові дослідження тощо. За своєю суттю бюджетне інвестування є державним інвестуванням на незворотній основі.

Державні гарантії залучення кредитів від комерційних банківських установ. Бюджетні гарантії надаються на умовах платності, строковості, майнового забезпечення та зустрічних гарантій, отриманих від інших суб'єктів господарювання.

Бюджетні важелі залучення інвестицій в ОАЕ включають наступні: програми підтримки стартапів; програми підтримки банківського кредитування малого і середнього бізнесу; програми підтримки інноваційної діяльності малих і середніх підприємств.

1. Програми підтримки стартапів. Стартап представляє собою тільки що створену компанію, яка перебуває на стадії розвитку і будує свій бізнес або на основі нових інноваційних ідей, або на основі технологій, які щойно з'явилися. На наступній стадії стартапи намагаються залучати фонди ранніх стадій і фонди посівних інвестицій.

Програма MBRESO (англ. Mohammed Bin Rashid Establishment for SME Development) передбачає допомогти стартапам ОАЕ створювати нові підприємства, пропонуючи платформу для ідей і фінансової підтримки, підвищуючи обізнаність про можливості бізнесу і поширення знань про бізнес, а також допомагаючи і підтримуючи підприємства, створюючи для них нові стимули та надаючи їм нові можливості [5].

У 2010 році була введена нова програма надання допомоги іноземним підприємствам в бізнесі. Раніше підтримка за програмою MBRESO була відкритою для громадян ОАЕ, а тепер поширюється на іноземних підприємців, які бажають відкрити бізнес в Дубаї. Таким чином, надається підтримка і доступ до фінансування для нових малих та середніх підприємств.

2. Програми підтримки банківського кредитування малому та середньому бізнесу. У 2009 році в ОАЕ було запроваджено нову програму, спрямовану на полегшення доступу малих та середніх підприємств до банківського кредитування. Ця програма підтримується Міністерством економіки, Міністерством праці та Центральним банком ОАЕ.

Малими підприємствами законодавчо визначено підприємства з кількістю співробітників менш ніж 50, а середні – від 50 до 100. Уряд спочатку забезпечує гарантії щодо кредитів, які надаються малим та середнім підприємствам банками. Такі державні гарантії мають життєво важливе значення, оскільки банки, як правило, ризикують та неохоче кредитують стартапи через високий рівень банкрутства нових підприємств [6].

3. Програми підтримки інноваційної діяльності малих і середніх підприємств. Фонд MBRIF (англ. Mohammed Bin Rashid Innovation Fund) створено за ініціативи уряду ОАЕ та він фінансується Міністерством фінансів для підтримки місцевих інноваторів у доступі до фінансування шляхом надання державних гарантій. Про створення

Фонду було оголошено в листопаді 2015 р. під час урочистого інноваційного тижня в ОАЕ, в ході якого були представлені різноманітні інноваційні ініціативи на федеральному та місцевому рівнях влади та в приватному секторі [7].

Фонд діє від імені уряду ОАЕ з метою забезпечення гарантії для фінансуючої організації, стимулювання заохочення видачі кредиту і зменшення розміру застави, яка вимагається від заявника. Фонд підтримує фізичних осіб-резидентів і компанії (всіх розмірів), які зареєстровані в ОАЕ, якщо вони пропонують унікальні та інноваційні ідеї (технології, продукти, послуги та процеси). Заявники, які мають право на участь, повинні зареєструвати свій проект як інтелектуальну власність відповідної фізичної особи або компанії, та повинен бути розроблений початковий етап проекту. Операції фонду розпочалися офіційно в другій половині 2016 р. Основними цілями Фонду є наступні:

- підтримка національної інноваційної стратегії та досягнення розвитку ОАЕ до 2021 р. серед 10 найбільш інноваційних країн світу;
- надання фінансових рішень та необхідних гарантії для інноваційних підприємств, щоб полегшити їм доступ до кредитів для фінансування своїх проектів та допомогти їм перетворити свої ідеї в реальні проекти;
- забезпечення створення сприятливих умов для інновацій у співпраці з фінансовими установами та фінансовими організаціями, такими як комерційні банки, інвестиційні фонди та інші.

Умови фінансування є наступними:

- ідея проекту повинна бути унікальною і інноваційною, будь то технічний проект, процеси, продукти або послуги, які зареєстровані як інтелектуальні властивості їх відповідного власника, та повинен бути розроблений початковий етап проекту;
- заявник повинен бути резидентом (фізичною особою або компанією), зареєстрованим в ОАЕ. Коло претендентів не обмежено лише компаніями, зареєстрованими громадянами ОАЕ, а й також включає всі компанії в регіоні за умови, що вони зареєстровані в ОАЕ;
- впровадження довгострокового плану розвитку бізнесу з техніко-економічним обґрунтуванням, щоб кваліфікувати проект для отримання відповідного фінансування.

Фонд буде зосереджений на фінансуванні проектів в рамках семи основних секторів національної інноваційної стратегії, а саме:

- відновлювана енергія: заохочення інновацій в галузі, пов'язані з відновлюваною і чистою енергією, а також для здійснення прикладних досліджень в області екологічно чистих технологій і створення нової системи, заснованої на децентралізованому виробленні електроенергії;
- транспортування: стимулювання інновацій в області повітряного і морського транспорту, логістичних міст, з метою надання нових та інноваційних продуктів і послуг, а також підвищення ефективності процедур. Стратегія також фокусується на інноваціях в області транспортних засобів і безпілотних літальних апаратів;
- освіта: заохочення інновацій в освіті шляхом надання студентам навичок в XXI ст., таких як критичне мислення, вирішення проблем, креативність та інновації, наполегливість, здатність адаптуватися, а також створення лабораторій для інновацій в школах і університетах, щоб заохочувати винаходи;
- здоров'я: заохочення інновацій в надання медичних послуг і лікування з використанням передових технологій і заохочення розвитку фармацевтичної промисловості та біотехнології, а також для роботи зі стратегічними партнерами для розвитку сектора медичних досліджень для лікування захворювань;
- вода: заохочення інновацій у вирішенні проблем нестачі води;
- технологія: інновації в дослідження і технології;
- космічна галузь: вивчення космосу і розробка технологій в галузі зв'язку, супутників і досліджень з метою розвитку космічного сектора, як одного з нових секторів національної економіки.

Висновки та перспективи подальш их досліджень

В ОАЕ створено всі умови не лише для розвитку підприємницької активності, а й для підвищення зацікавленості іноземних інвесторів. Цього вдалося досягти за рахунок поширення програм підтримки не лише для громадян ОАЕ, а й іноземних підприємств, які бажають відкрити бізнес в ОАЕ.

Основними сферами інноваційної-інвестиційної моделі розвитку ОАЕ виявлено наступні: відновлювана енергія, транспортування, здоров'я, вода, технологія та космос. Для цих сфер урядом ОАЕ розроблено велику кількість програм, спрямованих на підтримку інноваційної діяльності малих та середніх підприємств та стартапів.

Разом з тим, не дивлячись на податкові переваги та лідируючі позиції ОАЕ за показником «Оподаткування», на наступний рік урядом ОАЕ передбачено запровадження непрямих податків, зокрема акцизного податку та ПДВ. Отже, подальшого дослідження набуває вплив податкових змін на залучення інвестицій в ОАЕ.

Список літератури

1. Lim D. Fiscal Incentives and Direct Foreign Investment in Less Developed Countries / Lim D. // Journal of Development Studies. – 1985. – P.207–212.
2. Andreas Haufler and Sven Stowhase. Taxes as a Determinant For Foreign Direct Investment in Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ifo.de/portal/page/portal/DocBase_Content/ZS/ZS-CESifo_DICE_Report/zs-dice-2003/zs-dice-2003-2/dicereport2-03-research-reports-2.pdf.
3. Richman P. Taxation of Foreign Investment Income / Richman P. – Johns Hopkins Press: Baltimore, 1963. – 140 p.
4. MacDougall G. The benefits and Costs of Private Investments from Abroad: A Theoretical Approach / MacDougall G. // Economic Record, 1960. – № 36. – P. 13–35.
5. Податкова реформа в ОАЕ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/news/id1308>.
6. Dubai Small Business Support Schemes, available at: <https://www.expatriefiling.com/tax-guide/dubai/5-01-dubai-small-business-support-schemes.html>
7. Mohammed Bin Rashid Innovation Fund, available at: <https://www.mof.gov.ae/En/About/programsProjects/Pages/MohamedBinRashidInnovationBox.aspx>.

References

1. Lim D. Fiscal Incentives and Direct Foreign Investment in Less Developed Countries / Lim D. // Journal of Development Studies. – 1985. – P.207–212.
2. Andreas Haufler and Sven Stowhase. Taxes as a Determinant For Foreign Direct Investment in Europe, available at: http://www.ifo.de/portal/page/portal/DocBase_Content/ZS/ZS-CESifo_DICE_Report/zs-dice-2003/zs-dice-2003-2/dicereport2-03-research-reports-2.pdf.
3. Richman P. Taxation of Foreign Investment Income / Richman P. – Johns Hopkins Press: Baltimore, 1963. – 140 p.
4. MacDougall G. The benefits and Costs of Private Investments from Abroad: A Theoretical Approach / MacDougall G. // Economic Record, 1960. – № 36. – P. 13–35.
5. Taxreform in the UAE, available at: <http://www.bakertilly.ua/news/id1308>.
6. Dubai Small Business Support Schemes, available at: <https://www.expatriefiling.com/tax-guide/dubai/5-01-dubai-small-business-support-schemes.html>.
7. Mohammed Bin Rashid Innovation Fund, available at: <https://www.mof.gov.ae/En/About/programsProjects/Pages/MohamedBinRashidInnovationBox.aspx>.